

Особливості соціального страхування на випадок безробіття

Конопліна Ю.С., к.е.н., доц. кафедри фінансів

Українська академія банківської справи

У діяльності фондів соціального страхування велике значення мають спільні фундаментальні основи функціонування, а саме: 1) єдина методологічна основа функціонування фондів соціального страхування (зокрема, принцип субсидування є ключовим для всієї системи соціального страхування і застосовується в діяльності кожного із фондів соціального страхування); 2) єдина фінансова основа функціонування фондів соціального страхування (переважна частина коштів надходить до фондів соціального страхування у вигляді страхових внесків, всі фонди соціального страхування функціонують на солідарній фінансовій основі, накопичувальна фінансова основа не застосовується); 3) єдина організаційна основа функціонування фондів соціального страхування (кожний із фондів соціального страхування представляє собою самоврядну неприбуткову установу, що функціонує на основі статуту, який затверджується на першому засіданні правління, управлінська ієрархія кожного із фондів соціального страхування складається із правління і виконавчої дирекції, основним принципом управління в кожному із фондів соціального страхування є принцип соціального партнерства).

Діяльність Фонду соціального страхування на випадок безробіття також відрізняється певними особливостями. По-перше, у діяльності даного фонду великою мірою проявляється залежність від впливу параметрів і тенденцій розвитку ринку праці в країні. Однією із суттєвих проблем розвитку даного виду соціального страхування є занижений рівень заробітної плати в Україні у порівнянні із провідними країнами світу. Зокрема, в Україні частка заробітної плати у ВВП та у витратах на виробництво є заниженою і невідповідною світовій практиці. Залишаються незадовільними міжгалузеві співвідношення у рівнях заробітної плати, а також міжрегіональні співвідношення. Крім того, у зв'язку із заниженим рівнем середньої заробітної плати в країні величина допомоги по безробіттю для багатьох застрахованих осіб виявляється

недостатньою. Також необхідно зазначити, що проблеми тіньової заробітної плати та нелегальної зайнятості негативним чином позначаються на всіх чотирьох видах соціального страхування, оскільки в такій ситуації здійснюються лише мінімальні внески або не здійснюються внески взагалі, а значить або допомога застрахованій особі буде мінімальною, або у громадянина не буде страхового стажу. Однак в рамках соціального страхування на випадок безробіття можуть спостерігатися і додаткові негативні наслідки такої ситуації, а саме: громадянин при неофіційній зарплаті може стати на облік як безробітна особа і отримувати допомогу з безробіття. По-друге, фінансова превенція у діяльності даного Фонду проявляється у перепідготовці кадрів, тобто безкоштовному для застрахованих осіб (за рахунок коштів фонду) навчанні з метою отримання застрахованими особами іншої спеціальності, що в майбутньому зменшить імовірність настання страхового випадку. При цьому, на відміну від соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, у рамках діяльності даного Фонду фінансова превенція здійснюється лише відносно тих осіб, з якими страховий випадок вже стався, тобто лише відносно теперішніх безробітних. По-третє, на відміну від інших фондів діяльність Фонду соціального страхування на випадок безробіття значним чином спрямована на мінімізацію тривалості страхових випадків. Для досягнення цієї мети фондом застосовуються такі інструменти: 1) пошук роботи для безробітних осіб в межах наявного банку вакансій; 2) створення додаткових робочих місць, тобто надання дотацій роботодавцям на створення робочих місць (незважаючи на ефективність даного інструменту, в Україні його потенціал не було повністю використано, оскільки не було створено засад для забезпечення довготривалого закріплення працевлаштованих таким чином осіб на робочих місцях, і на сьогодні дія даного інструмента призупинена); 3) надання фондом різноманітних інформаційно-консультаційних послуг.

Конопліна, Ю.С. Особливості соціального страхування на випадок безробіття [Текст] / Ю.С. Конопліна // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XV Всеукраїнської науково-практичної конференції (8-9 листопада 2012 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2012. – С. 104-105.